

Ni minutters stående applaus

GÅR AV: Tysklands statsminister **Angela Merkel** mottok stående applaus som varte i hele ni minutter, etter at hun hadde holdt sin siste tale som leder for partiet CDU. Et titalls av delegatene på CDUs landsmøte i Hamburg i går holdt opp plakater der det sto «Takk, sjef» mens de hørte på Merkels

siste tale etter 18 år som leder for det kristenkonserervative partiet. – Vi har fortsatt mye igjen vi må gjøre, sa Merkel i det hun gikk av scenen. Merkel førte fram håndteringen av flyktningkrisen og balansen i Tysklands budsjett som noen av CDUs fremste prestasjoner under hennes ledelse. (NTB)

Brexit-flertallet

GAP: Selv uten at en eneste velger endrer mening, vil brexit-flertallet være borte i januar. Årsak: De eldre brexit-tilhengerne dør, mens unge velgere vil bli i EU.

ÅSNE GULLIKSTAD

Journalist i utenrikssendingen

I STORBRIANNIA

Twitter: @asnegullikstad

LONDON (Dagsavisen): – Da jeg skjønte at jeg resten av livet kommer til å betale prisen for fantasien til en generasjon som etter hvert ikke kommer til å være her, forsto jeg at jeg hadde et ansvar og en sjanse til å gjøre noe for å forandre det, sier Johnny Lucas til Dagsavisen.

Britisk politikk dirrer før den avgjørende avstemningen i Underhuset i parlamentet tirsdag.

Ingen vet hva som vil skje etterpå. Men man vet at ting vil skje raskt etter at statsminister Theresa Mays EU-utmeldingsavtale etter all sannsynlighet blir nedstemt.

Vil ikke ut

Noen kvartaler unna parlamentet i Westminster, langs bredden av Themsen, er det hektisk aktivitet i skyskraperen Millbank Tower. Der holder kampanjen People's Vote til, med en rekke underorganisasjoner som ønsker en folkeavstemning basert på brexit-avtalen.

En av dem er ungdomsorganisasjonen Our Future Our Choice, der Johnny Lucas er aktiv. Gruppen har skaffet seg en egen kampanjebuss som de nå reiser rundt i.

En ting er slående med brexit: det enorme generasjonsgapet. De yngste velgerne – som skal leve lengst med konsekvensene av brexit – vil ikke ut.

Dør ut i vinter

Idet Storbritannia er på vei ut av EU har opinionen snudd i landet, viser en rekke målinger. Mens 52 prosent i 2016 stemte for å gå ut av EU og 48 stemte for å bli, har det nå snudd til ganske nøyaktig det motsatte, ifølge en analyse av til sammen 150 målinger, presentert i London-avisen Evening Standard.

Mange har skiftet mening, men det er ikke bare derfor: Stadig

flere brexit-tilhengere dør ut, fordi mange av dem er gamle. Samtidig kommer det flere unge velgere til. De ønsker i overveiende grad å bli i EU.

Peter Kellner, politisk kommentator og tidligere president i meningsmålingsselskapet YouGov, har analysert tallene:

– Selv uten at en eneste velger har skiftet mening siden folkeavstemningen, vil brexit-flertallet være borte rundt 19. januar, ti uker før utmeldingen, konkluderer Kellner i sin analyse.

Han understreker at kalkuleringen av denne datoen, som er basert på det man vet om velgerens alder og EU-standpunkt, er et estimat.

– Uansett vil det innen vi går ut av EU i mars ikke lenger være et

”Innen vi går ut av EU i mars er det ikke lenger flertall for å gå ut.”

Peter Kellner, kommentator

flertall i folket for å gå ut. Og det er basert kun på demografi, sier Kellner i et intervju med Dagsavisen.

I sine kalkulasjoner har han til og med justert for at yngre velgere i mindre grad enn eldre velgere stemmer.

Peter Kellner viser til følgende demografiske utvikling:

■ Hvert år dør 320.000 «leave»-velgere og 160.000 «remain»-velgere.

■ Hvert år kommer det til 395.000 nye unge «remain»-velgere og 60.000 nye unge «leave»-velgere.

Gapet øker

Generasjonsgapet var der allerede i 2016, men er bare blitt større, ifølge en analyse av professor John Curtice ved Strathclyde University for BBC.

Slik er aldersfordelingen nå, ifølge nye målinger:

■ 82 prosent av unge mellom 18 og 24 vil bli i EU.

■ Blant eldre over 65 år vil to tredel av EU.

Skillet øker i takt med alder, men går ved omtrent 45 år, ifølge Curtice. Det vil si at blant velgere under denne alderen er det flertall for å bli, mens blant dem over er det flertall for å gå ut.

Peter Kellner sier forskjellene mellom unge og eldre har økt ytterligere fordi eldre «leave»-velgere ikke har endret mening, mens yngre velgere som stemte

• Når Storbritannia går ut av

UNGE ER IMOT: Unge aktivister fra Our Future Our Choice har skaffet sin egen buss for å overbevise om at det gjelder 77 prosent, en annen viser 82 prosent.

for «leave» i 2016 i større grad har skiftet mening.

– Dermed har flertallet for å bli i EU er blitt enda større enn det var blant velgere under 40 år, sier Kellner.

Han understreker at han ikke mener de yngre velgernes stemmer skal telle mer enn de eldres, men at kalkulasjonen likevel understreker et poeng.

– At de unge må leve med konsekvensene er verken det eneste eller største argumentet for å stoppe brexit, men det er et mektig argument som jeg

ennå har til gode å høre noe godt tilsvare på, sier Kellner.

– Jeg var arrogant

Kampanjen for en ny folkeavstemning har bare økt det siste året. Det som først ble ansett som en fjern og uaktuell tanke regnes nå av enkelte som et sannsynlig utfall.

Johnny Lucas beskriver natten 23. juni 2016 som et sjokk.

– Jeg var veldig sikker på at vi skulle vinne. Jeg vil til og med si jeg var arrogant i troen på at de fleste tenkte som meg. Jeg husker

den natten, vi skulle ha en fest for å feire seieren. Til slutt var musikken slått av, vi så bare på TV. Jeg våknet til et annet Storbritannia dagen etter. Et Storbritannia som var splittet, usikker på sin plass i verden og som virket litt mindre som «hjemme» enn før, forteller Lucas.

Han mener EU-avstemningen brakte alle skillelinjene i det britiske samfunnet til syne.

– Ikke bare alder, men etnisitet, hvor i landet man er fra, velstand og sosial status. Jeg tror mye av grunnen til at vi unge ikke vil ut,

Presset mot Macron øker i Frankrike

FRANKRIKE: Politiets behandling av unge demonstranter i Paris skaper raseri i Frankrike, der det ventes nye, store protester i helga. Bilder og videoer av studenter, knelende i gata med hendene bak hodet og omringet av opprørspoliti som skriker ordre til dem, vekker reaksjoner.

– Uansett hva de hadde gjort, ingenting rettferdiggjør slik nedverdiggende behandling av min-

dreårige, mener sosialistlederen Olivier Faure.

– Nå må det ikke skvettes mer bensin på bålet, sier han.

Studentene ble pågrepet i Paris-forstaden Mantes-la-Jolie torsdag, etter en demonstrasjon mot regjeringen som de siste tre ukene har spredt seg til skoler over hele i Frankrike. 146 mennesker ble pågrepet utenfor Saint-Exupery-skolen etter sammenstøt

mellem demonstranter og opprørspoliti, der det blant annet ble satt fyr på to biler.

Ifølge en talsmann for regjeringspartiet Republikken på vei (LREM), Laurent Saint-Martin, var 40 prosent av studentene maskerte og bar gjenstander til bruk under vandalisme og ildspåsettelse. Også han er imidlertid sjokkert over bildene.

Studenter og skoleelever ved

rundt 280 franske utdanningsinstitusjoner har de siste ukene demonstrert mot nye og strengere opptakskrav, og dette kommer i tillegg til demonstrasjonene de såkalt gule vestene har holdt i protest mot økte drivstoffavgifter og høyere levekostnader.

Misnøyen er stor med den tidligere Emmanuel Macron som beskyldes for å være «de rikes president». (NTB)

dør ut i januar

EU er det flertall for å bli

trengs en ny folkeavstemning. Det overveiende flertallet av unge velgere vil ikke ut av EU. En måling viser at dette
FOTO: DANIEL LRAL-OLIVAS/NTB SCANPIX

AKTIVIST: – Demokrati handler om informerte valg. Det er ingen grunn til at vi må fortsatte på dette nå som vi vet mer, sier Johnny Lucas.
FOTO: ÅSNE GULLIKSTAD

NY RUNDE: Politisk kommentator og tidligere president i YouGov, Peter Kellner, tror nå det er sannsynlig med en ny folkeavstemning.
FOTO: ÅSNE GULLIKSTAD

er at vi, blant annet gjennom internett og sosiale medier, føler oss mer som en del av det globale samfunnet. Holdningene hos våre foreldre reflekteres ikke nødvendigvis hos oss, sier Lucas.

Major bekymret

Den britiske regjeringens egen rapport om økonomiske konsekvenser konkluderte med at brexit vil ramme befolkningens økonomisk. Basert på denne analysen vil unge mennesker tape økonomisk uansett under brexit, konkluderer en rapport fra Uni-

versitetet i Oxford, bestilt av Our Future Our Choice. Jo hardere brexit, det vil si jo sterkere brudd med EU, jo mer vil de tape, ifølge rapporten. Årsaken er blant annet tap av inntekt over tid.

Our Future Our Choice har fått eksstatsminister John Major til å skrive forordet.

Den konservative politikeren, altså Theresa Mays partifelle og forgjenger, tilbrakte selv mange dager som statsminister i Brussel på 1990-tallet der han kjempet for britenes sak i møtet med EU.

– Det moralske og demokratiske

argumentet for å la folk få stemme basert på fakta i stedet for fiksjon er bunnsolid, mener John Major.

De unge frykter også at mulighetene for å bo og jobbe i andre europeiske land vil bli redusert med brexit, siden Storbritannia skal ut av det indre marked, som blant annet Norge er en del av selv om vi ikke er med i EU.

– Fantasier

I begynnelsen tenkte Johnny Lucas at saken var avgjort. Etter hvert som forhandlingene mellom Storbritannia og EU har gått

framover, har han og stadig flere engasjert seg mot retningen det går.

– De aller fleste som stemte for brexit gjorde den beste avgjørelsen de kunne ta basert på grunnlaget, men de ble utnyttet og lurt av fantasier fra leavestiden, mener Lucas.

– Hva slags fantasier?

– For eksempel at man ga inntrykk av at det å lage en handelsavtale med EU kunne gjøres omtrent på en ettermiddag over en kopp te. At helsevesenet ville kunne få 350 millioner pund

ekstra hver uke hvis vi gikk ut av EU på grunn av sparte medlemsavgifter. Den forferdelige ironien er at områdene som stemte mest for å gå ut av EU er de som vil lide mest under brexit. Blant annet fordi industri vil forsvinne, og det vil bli flere økonomiske kutt som vil ramme distriktene når vi mister EU-finansiering.

– Hva sier du til dem som mener en ny folkeavstemning vil være demokratisk fordi folket har talt allerede?

BLA OM

– Demokrati handler om informerte valg. Om man kommer til en restaurant, bestiller en kylling og ser at den er rå, trenger man ikke spise den. Det er ingen grunn til at vi må fortsette på dette nå som vi vet mer.

– Og hvis det blir en ny folkeavstemning og folket fortsatt stemmer for å gå ut?

– Det er jeg ganske sikker på ikke vil skje, men om det skjer, måtte vi ha akseptert det. Det ville være på et bedre grunnlag enn i 2016, sier Lucas.

Unge kan avgjøre

Britisk politikk er inne i sine mest dramatiske dager på flere tiår. Det syder av spekulasjoner, rykter og teorier i London foran avstemningen i parlamentet tirsdag og rundt hva som vil skje om Theresa Mays avtale blir nedstemt: Vil hun gå? Vil hun bli kastet? Vil hun forsøke på nytt med en ny votering i parlamentet etter kosmetiske endringer i avtalen? Vil det bli nyvalg? Vil flertallet gå inn for en nykere brexit à la Norge? Eller vil spørsmålet bli lagt i folkets hender igjen?

Mens strategier og planer legges både åpent og bak kulissene blant politikerne i Westminster, driver ulike grupper og enkeltpersoner aktivisme på grasrota.

På et åpent folkemøte en mørk desemberkveld i Wimbledon, bydelen sør i London som er verdenskjent på grunn av tennis, holder Lord Andrew Adonis foredrag. Det er European Movement Wandsworth som har invitert.

Labour-politikeren er tidligere minister under Tony Blair og Gordon Brown, og sitter nå i Overhuset. Det siste året har han brukt all sin tid på å kjempe for en ny folkeavstemning.

– Jeg tror vi kommer dit, og jeg tror vi kan vinne, sier Lord Adonis til tilhørerne.

Han peker på én avgjørende faktor: De unge.

– De unge vil være avgjørende i en ny folkeavstemning. Hvis vi mobiliserer de unge under 35 vil det alene ha en enorm effekt. Dette er ikke et statisk bilde, og det beveger seg i vår retning, sier Lord Adonis.

– De fleste unge føler instinktivt at de vil få færre muligheter til å dra til andre europeiske land for å bo og jobbe der. Når jeg reiser rundt i landet, er de unge på universiteter og skoler enormt opp-tatt av dette, sier han.

Labour sentralt

Foreløpig er det selvsagt usikkert om det kommer så langt som til en ny folkeavstemning.

Nøkkelen ligger først og fremst hos Labour, Adonis' eget parti. Partiets medlemmer er overveldende for en ny folkeavstemning, og flertallet av Labours velgere er også det. På landsmøtet i høst bestemte partiet at dersom brexitavtalen blir nedstemt, skal partiet søke å oppnå et nyvalg, og om ikke det går, er en ny folkeavstemning et alternativ.

Labour-leder Jeremy Corbyn og en del andre Labour-politikere vil ikke snakke så mye om folkeavstemning nå, fordi nyvalg er førsteprioritet. Corbyn gjentok i The Guardian i går at han først og fremst vil ha et nyvalg og forhandle fram en ny brexit, men at man ikke kan utelukke en folkeavstemning om det ikke går.

Det er ventet at Labour vil stille mistillitsforslag mot Mays regjering dersom avtalen stemmes ned. Men det er svært usikkert om Mays regjering blir nedstemt,

LIFE JULEFRED: Det er en mildt sagt stressende førjulstid for statsminister Theresa May. Her i et rolig øyeblikk da juletreet foran Downing Street 10 ble

firdi det vil innebære at konservative politikere må stemme mot sin egen regjering og risikere et valg Labour kan vinne. Dermed er sjansene for et nytt valg små.

I et intervju med Dagsavisen sier Lord Adonis at han tror det vil bli flertall for en folkeavstemning.

– Det som er helt avgjørende er at Corbyn støtter en folkeavstemning. Det ser ut som han kommer til å gjøre det når Theresa Mays avtale er nedstemt, for da vil situasjonen være fullstendig forandret. Da har man mulighetene valg eller folkeavstemning. Et valg vil trolig ikke skje, fordi det vil innebære at konservative politikere må stemme for et valg der de kan miste plassene sine. Så jeg tror den eneste levedyktige kursen etter tirsdag vil være en folkeavstemning, sier Lord Adonis.

Corbyn vil ha valg

En liten gruppe Labour-politikere, som enten er brexit-tilhengere selv eller representerer valgkretser med et klart «leave»-flertall, vil neppe støtte en ny folkeavstemning. Dermed

trengs flere konservative politikere om bord dersom en folkeavstemning skal få flertall. Kun en liten gruppe konservative kjemper aktivt for «People's vote».

Hvis Jeremy Corbyn støtter en folkeavstemning, vil nesten alle Labours representanter stille seg bak. Det vil være kun en håndfull Labour-representanter som ikke vil. Jeg tror mange nok konservative vil veie opp for det og sikre et flertall, sier Lord Adonis.

Opposisjonspartier som Liberaldemokratene, Det skotske nasjonalistpartiet og De Grønne vil også gå inn for det.

Lord Adonis sier det ble klart for ham underveis i prosessen at Mays brexit-plan ville bli vanskelig. May trakk tidlig opp sine syvde linjers. Hun bestemte seg for at Storbritannia ikke skulle bli en del av det indre marked, og har også søkt å komme ut av tollunionen.

Det siste er blitt et svært vanskelig punkt og vanskelig å gjennomføre i praksis, på grunn av ønsket om å beholde en åpen grense mellom Storbritannia og Irland.

– Den fundamentale grunnen til at brexit har kollapset er at det er umulig å oppnå uten å gi fra seg en betydelig grad av rettigheter. Det kunne vært mulig hvis statsminister umiddelbart hadde gått inn for en slags «Norge»-modell, der vi holder oss inne i de økonomiske institusjonene. Det gjorde hun ikke. Jeg er fremdeles forbliet over at hun trakk opp sine røde linjer, der hun sa at vi må ut tollunionen og ut av det indre markedet. Da jeg hørte det, skjønte jeg at den type brexit ikke ville være mulig. Da ble den eneste løsningen for meg å bekjempe det, sier Lord Adonis.

– Går mot folkeavstemning

Den første store mobiliseringen for en folkeavstemning ble holdt i London i juni.

Dagsavisen møtte Peter Kellner i London like før marsjen. Da var det fortsatt uklart hva slags avtale som ville komme på plass mellom Storbritannia og EU. Eks-presidenten i YouGov

regnet likevel da med at det ville oppstå en politisk krise i høst som kunne ende med at parlamentet går inn for en ny folkeavstemning. Han kunne ikke se for seg at May skulle klare å få til en avtale som både ville få støtte i EU, hennes egen regjering og det britiske parlamentet.

Nå er krisen der. – Da vi snakket sammen i sommer, sa jeg at en ny folkeavstemning var mulig, men ikke sannsynlig. Nå sier jeg at det er sannsynlig, sier Peter Kellner.

– Avtalen vil bli nedstemt ganske massivt. Mays avtale er død. Nederlaget vil bli kraftig nok til at hun ikke vil prøve en ny runde i parlamentet, tror Kellner.

Norge pluss?

Så hvilke muligheter står vi igjen med da, spør Kellner retorisk.

Denne uka avgjorde Under-

”Jeg tror vi kommer dit, og jeg tror vi kan vinne.”

Lord Andrew Adonis, Labour

ent torsdag, innimellom slagene foran voteringen i Underhuset tirsdag.
FOTO: TUBBY MELVILLE/NTB SCANPIX

ELDERE: Jo eldre britiske velgere er, jo større tilhengere av brexit er de. Her fra et folkenæte blant EU-motstandere i Bournemouth tidligere i høst.
FOTO: ÅSNE GULLIKSTAD

KAMPANJE: Labour-politiker Lord Andrew Adonis signerer bok etter folkenætet i Wimbledon.
FOTO: ÅSNE GULLIKSTAD

huset at parlamentet vil få mulighet til å foreslå og stemme over veien videre dersom Mays plan blir nedstemt.

Det snakkes om at en koalisjon av politikere fra Labour og De konservative vil gå sammen om en «Norge pluss»-løsning, som innebærer å være en del av det indre markedet gjennom EØS. Dette er ikke en løsning Norge ivrer for. Statsminister Erna Solberg har svart diplomatisk rundt dette, men i et intervju med The Guardian i går bruker stortingsrepresentant og leder i Europabevegelsen, Heidi Nordby Lunde (H), renere ord. Hun sier at det verken er i Norges eller Storbritannias interesse.

Peter Kellner tror ikke «Norge pluss» vil bli utfallet. – Det er av to grunner. For det første er det ikke en enkel prosess. Det krever langvarige forhandlinger, det kan ta flere år og bli vanskelig. For det andre vil en slik løsning i enda større grad gjøre oss til et land som må følge lover men ikke ha innflytelse over dem. Det

ønsker ikke flertallet, sier Kellner.

– Må late som

Kellner mener heller ikke det er sannsynlig med en reforhandling av den eksisterende avtalen – både EU og May har understreket at avtalen som ligger på bordet er den eneste som er mulig.

Å gå ut av EU uten avtale er det ingen som vil, bortsett fra en liten gruppe konservative brexit-tilhengere.

– Så ved å bruke eliminasjonsmetoden står vi igjen med en ny folkeavstemning. Det jeg hører når jeg snakker med folk i den eneste løsningen som kan gå, men at akkurat nå, før man har stemt over avtalen, må de late som de ikke tenker på det. Mange av dem hater tanken på en ny folkeavstemning, men ser at det er det eneste fornuftige nå, sier Kellner.

Dersom stemningen for en folkeavstemning bygger seg opp i Westminster, vil tallene stige ganske raskt, tror han.

– Med en gang det blir klart at Jeremy Corbyn og Labour ikke vil få et nytt valg, vil det være et krav om folkeavstemning som ikke lar seg stoppe, tipper Kellner.

» De vil si: «Hva var det dere ikke forsto forrige gang?»

Diane Abbott, Labour

Forener fiender

Theresa May mener hun har fått til en avtale som leverer det folk ville ha: en avtale som både gir Storbritannia kontroll over innmigrasjonen (gjennom å gå ut av det indre markedet) og blant annet sikrer et frihandelsområde for varer.

Men planen ser ut til å forene begge sider i debatten mot henne, av ulike grunner: brexit-tilhengerne mener man knytter seg for sterkt til EU og fortsatt er bundet på mange plan, mens de EU-vennlige mener man både gir fra seg innflytelse og vil tape økonomisk,

blant annet ved at landet løser seg fra det indre markedet.

Fra enkelte brexit-tilhengere i regjeringen advares det om at man nå risikerer at det ikke blir noen brexit eller at den blir veldig myk, fordi pro-EU-parlamentarikerne fra Labour og De konservative vil ta kontroll over hva som skjer dersom avtalen blir nedstemt.

En av dem er brexit-tilhenger Liam Fox, som er minister for internasjonal handel.

– Det er en reell fare for at Underhuset, som har et naturlig pro-EU-flertall, vil forsøke å stjele brexit fra folket, sa Liam denne uka.

Spiltelse?

En nylig måling fra YouGov viser at rundt 55 prosent av velgerne ønsker en ny folkeavstemning, mens 45 prosent er imot.

Men det er ikke gitt at britene vil stemme for å bli i EU dersom det skulle bli en ny folkeavstemning. Velgerne har overrasket før. Ledelsen til fordel for å bli i EU er ikke stor nok til å være sikker, påpekte professor John Curtice i en analyse tidligere i år.

Mange velgere vil bli provosert dersom man spør en gang til. Dette er også bekymringen for enkelte Labour-politikere som er kritiske til en ny folkeavstemning. Labour-politiker Diane Abbott, som er i Jeremy Corbyns nære krets, tror landet nok en gang ville stemt for å gå ut.

– Ikke bare det, men leave-velgere vil si: «Hva var det dere ikke forsto forrige gang?», sa Abbott nylig.

Mange frykter spiltelsen i folket vil bli enda dypere om man åpner for en ny folkeavstemning.

Kellner medgir at det blir vanskelig en stund.

– Det vil være svært kontroversielt, og noen vil være intenst imot, men med en gang vi går inn i en folkeavstemning vil motstanden minke. Dersom det ender med at vi blir i EU – vil man da se demonstrasjoner med folk som sier: «Dere skulle ikke spurt oss hva vi synes? Jeg tror ikke det, sier Kellner.

– Brexit-prosessen vil etter hvert være et vondt kapittel som avsluttes, og et nytt kapittel åpnes, sier han.

asne.gullikstad@slagoblen.no